

Река Амазонка – най-пълноводната река в света

Река Амазонка – безспорно най-известната, екзотична, пълноводна, с най-голям водосборен басейн и най-голяма и сложна речна система, река на Земята. Обект на дискусии в продължение на повече от четири века е единствено точната дължина на реката и мястото, от където извира. Последни данни в областта сочат за извор на Амазонка река Мантаро в югозападната част на Перу, Южна Америка, което превръща Амазонка в най-дългата река в света с дължина от почти 6500 км!

Смята се, че Амазонка възниква като трансконтинентална река преди около 11 милиона години, като днешната си форма и размери приема преди около 2,4 милиона години. Интересен е фактът, че преди около 15 милиона години, Амазонка е река с течение в посока Тихия океан на запад. В резултат на разместване на тектоничните земни плочи, реката намира своето русло на изток към водите на Атлантическия океан, където се влива и до днес.

Първите известни заселници в амазонския басейн са племена, обитавали поречието на реката преди около 10 000 години по време на Каменната ера. През 1500г. първият европейец, достигнал тези земи, е испанският командир Висенте Пинсон. Едва през 1541г. испанският конквистадор и изследовател Франсиско де Ореяна прави първото пътешествие по Амазонка. По време на своята експедиция, Ореяна е многократно атакуван от местни индиански племена. Сред тях той забелязва и жени-войни, които оприличава на познатите от древногръцката митология воинствени „амазонки“. Оттук възниква и името на буйната латиноамериканска река Амазонка.

Водосборният басейн на река Амазонка, наречен Амазония, се простира на територията на осем държави: Боливия, Бразилия, Колумбия, Еквадор, Гвиана, Перу, Суринам и Венецуела, с обща площ от над 7 милиона квадратни километра! Той обхваща Амазонската низина, планинската верига Анди, Гвианската планинска земя и Бразилската планинска земя. В по-голямата си част Амазония е с низинен релеф, като поради този факт реката тече бавно, често излиза извън руслото си и залива съседни земи, образувайки множество езера, блата и притоци. Тези земи попадат в екваториалната и субекваториална част на континента Южна Америка. Поради високото количество на валежите в тази част на света, река Амазонка и нейните притоци са изключително пълноводни, като в най-широката си част реката може да варира от 11 км по време на сухия сезон, до над 50 км по време на дъждовния сезон!

С над 1100 на брой притока, най-големите от които Рио Negro, Мадейра и Журуа, Амазонка неслучайно е наричана „Реката море“. Заедно с притоците ѝ, тя съдържа около 1/5 от запасите на прясна вода на планетата. Амазонка е и реката с най-голям речен отток в света – всяка една секунда Амазонка и нейните притоци вливат над 200 000 кубични метра сладка вода в басейна на Атлантическия океан. Устието на Амазонка също представлява внушителна гледка с ширина от над 350 км! В устието на реката, на територията на Бразилия, е разположен и най-големия наносен остров в света – Маражо. Образуваният в резултат на седиментни отлагания остров е с обща площ от над 40 000 km²!

Амазония обхваща три природни зони: екваториална гора (селвас), савана (кампос) и планинска област. Повече от 2/3 от речния басейн на Амазонка е покрит с дъждовни гори, които представляват приблизително половината от всички съществуващи дъждовни гори на планетата, превръщайки я в най-големия резерв от биологични ресурси в света. Амазонските тропически гори са дом на над 40 000 вида растения, 5000 вида риби, 1800 вида птици, 8000 вида насекоми, 450 вида бозайници, и ред други биологични видове.

Към впечатляващия брой речни обитатели се числят и най-големият вид речен делфин „Бото“, най-голямата сладководна риба „Пираруко“ (чиято дължина достига до 4 м!), змията-великан „Анаконда“,

страховитата хищна риба „Пирания“. В Амазония се среща и най-голямото водно растение - гигантската лилия „Виктория регия“, чиито листа достигат до 3 метра в диаметър и издържат на натоварване от 60 кг! В Амазонската джунгла откриваме и растенията, от които се произвеждат 1/4 от познатите на традиционната медицина видове лекарства. Любопитен факт е, че и днес, всяка една експедиция в загадъчната Амазония е съпътствана с откритието на нови и непознати за човека биологични видове.

Главен транспортен воден възел на Южна Америка, течението на Амазонка е и източник на живот (вода, храна, напояване) за хората, населяващи този крайно недружелюбен латиноамерикански регион. Изграждането на първия мост над реката - Ponte Rio Negro през 2011г. несъмнено е символ за бурния икономически и технически прогрес в сърцето на непристъпната Амазонска джунгла, но същевременно с това поражда и редица въпроси и опасения относно съхранението на дъждовните гори на най-старата джунгла на планетата от все по-застрашителния проблем с обезлесяването им в резултат на въздействието на антропогенните фактори в региона.

8 факта за Амазонка и амазонската гора

1. Огромна част от съвременната храна произхожда от горите на реката

Може би не знаете, но около 90% от храната, която ядат хората днес, произхожда от горите на Амазонка. Макар днес голяма част от културите да се отглеждат в други страни, повечето от тях могат да се видят в диво състояние в дъждовните гори на Южна Америка. Такива са какаото, от което се прави шоколад, бананите, царевичата, оризът, картофите, но те са само малка част от общата бройка.

2. Унищожаване дъждовните гори с притеснителна скорост

Повечето хора са наясно с опасността от унищожение на дъждовните гори на Амазонка, които произвеждат огромна част от кислорода на планетата. Малко обаче са наясно точно с каква скорост го правим. За секунда изчезват около 4000 кв.м. от джунглата, което е с приблизителни размери на футболно игрище. Обикновено причината за това унищожаване са компании, които имат нужда от повече обработваема земя. Тъй като обаче земята се изтощава твърде бързо, често се налага фермерите да се местят в друга част на гората, като продължат с изсичането на дърветата. Ако хората продължат с тази скорост унищожаването на амазонската джунгла, тя може да изчезне след 40 години.

3. Амазонка е основно средство за транспорт

Макар в Европа и Северна Америка най-развит да е транспортът с автомобили, влакове и самолети, в някои южноамерикански страни река Амазонка е основно средство за транспорт. Тъй като в втора по дължина на планетата, тя предлага огромни възможности за плаване в Бразилия, Еквадор, Колумбия, Боливия, Венецуела и Перу. Реката свързва държавите и улеснява търговията между тях.

4. Реката е дом на кръвожадната пирания

В река Амазонка можете да видите кръвожадните пирани, които плуват на стада и могат да изядат за минути средно голямо животно. Пиранията не е единственото опасно същество във водите на реката. В плитките зони се крие огромната анаконда, която може да нападне животни с големината на коза.

5. Долната част на джунглата е много тъмна

Когато си представите Амазонка, вероятно в ума ви изплува образът на тропическа растителност, много слънце и горещина. Може би ще се изненадате от факта, че дъждовните гори на реката са толкова гъсти, че в много зони в долната им част цари почти непрогледна тъмнина. Дърветата и зеленината в основата на джунглата пропускат едва 1% от слънчевата светлина.

6. Амазонка има стотици притоци

Огромната площ на реката е оформена основно от по-малки притоци, които се вливат в главната водна артерия и се изливат в Атлантическия океан. Амазонка има повече от 1000 притока, като почти 20 от тях са по-дълги от 1400 километра. Това е приблизително дължината на река Мисисипи, която е една от най-големите реки в Северна Америка.

7. 25% от лекарствата идват от амазонските дъждовни гори

Не само огромна част от храната, но не малка част от лекарствата, които употребяваме, произхождат от горите на река Амазонка. 25% от лекарствата, които се употребяват от традиционната медицина се произвеждат от растения, които виреят в дъждовните гори на Южна Америка. Джунглата обаче е съвсем слабо проучена и макар да е странно, едва 1% от растенията в нея са добре познати на учените като лекарствени средства.

8. Амазонската джунгла е най-старата на планетата

Освен всички останали интересни факти, оказва се, че джунглата на Амазонка е вероятно най-старата на планетата. Макар да не се знае с точност и сигурност, учените смятат, че дъждовните гори покрай реката са на възраст 100 милиона години.

Източници:

<http://travel.spisanie.to>

<http://idi.bg>